

Tilrettelegging for deltakelse i lek og aktivitet

Unni Steen og Trine Bathen, ergoterapispesialister

TRS, 11.05.22

Hva skal vi snakke om?

- Barnehagen- en arena for utvikling og læring
- Samarbeid med barnehagen og andre lokale tjenesteytere
- Motorisk utvikling og mulig utfordringer
- Selvstendighet og behov for hjelp
- Tilrettelegging i barnehagen
- Tilrettelegging av utedager og turer

Hvorfor barnehage?

- Praktisk, økonomisk
- Deltakelse i et utviklende fellesskap

Rettigheter

- Rett til plass i barnehage, § 12a
- Prioritet ved opptak for barn med nedsatt funksjonsevne, § 13
- Sakkyndig vurdering, § 19b-g
- Rett til spesialpedagogisk hjelp – hvis de trenger, § 19a

Lov om barnehager

Barnehagen – en arena for utvikling og læring

Barnehagen skal ivareta barns behov for:

- Omsorg og lek
- Læring og allsidig utvikling
- Medvirkning tilpasset barnets alder og forutsetninger

Deltakelse i et inkluderende fellesskap - med plass for alle

Samarbeid mellom Barnehage og foreldre

- Tydelig på barnets ressurser og utfordringer
 - Evt. Infoskriv om barnet (gjerne annet en diagnose også)
- Avklaring av forventinger, roller og oppgaver
 - Møteplasser hvor usikkerhet og løsninger drøftes
- Dialog og Åpenhet
 - Hvorfor? (trygghet)
 - Hva? (det som er nødvendig)
 - Hvem? (ansatte og andre foreldre + evt andre barn. senere)
 - Hvordan? (skriftlig, muntlig)

Å håndtere spørsmål og kommentarer

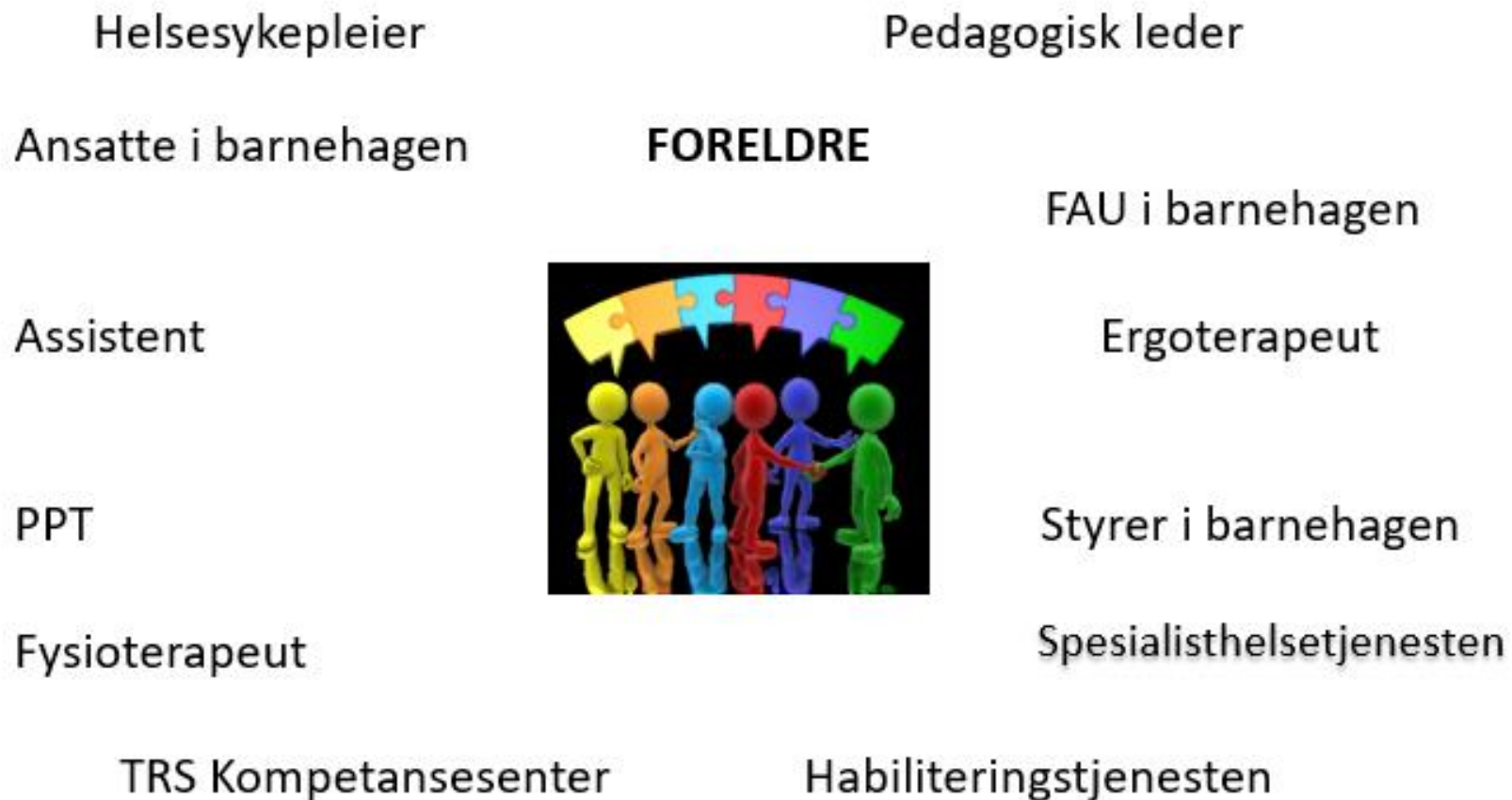
- Bli enige om hvordan man omtaler barnets diagnose
 - Informer andre om det (barnehage, familie, naboer ++)
- Hvordan håndtere spørsmål/kommentarer?
 - Etter hvert også hjelpe barnet til å finne gode svar
 - Hjelpe barnet til å finne teknikker til å endre fokus
 - Hjelpe eventuelle søsken å ha gode svar

Snakk sammen om det

Kanskje drøft det med noen utenfor familien / fagpersoner?

Samarbeidspartnere rundt barnet deres

Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)

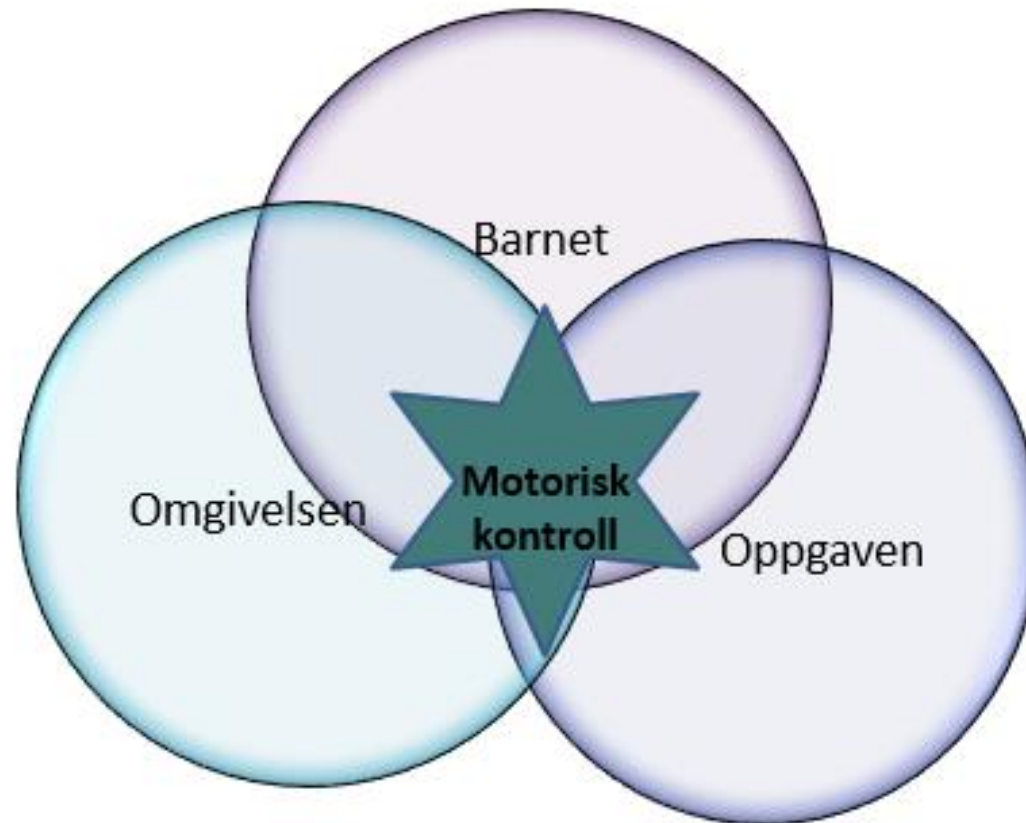
- Kommunens PPT kan involveres for å hjelpe med å vurdere om barnet trenger ekstra hjelp og eventuelt hvilken type hjelp (sakkyndig instans i saker om spesialpedagogisk hjelp og lovpålagte vurderinger)
- PPT kan hjelpe barnehagen med å vurdere hva som trenges for å gi barn med særlig behov best mulig barnehagehverdag
- Ikke relevant for alle barn som er med på dette kurset, men er dere i tvil så drøft dette med barnehagen

Utgangspunktet vårt

- Barn er forskjellige
- Ulike forutsetninger
- Utvikler seg forskjellig
- Har forskjellige diagnoser
- Diagnose innvirker ofte på utvikling, funksjon, behov for tilrettelegging med mer.
- Barn er unike 😊

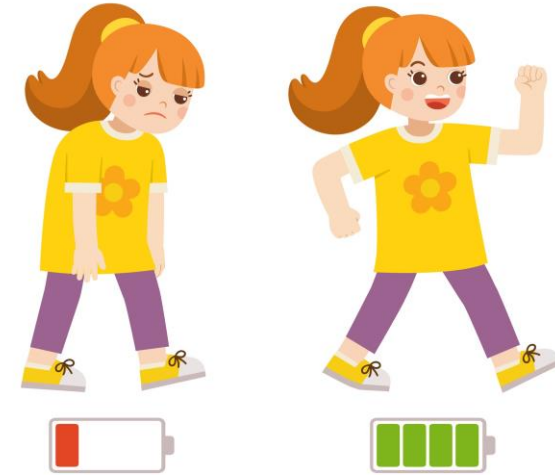

Hva påvirker motorisk utvikling

Barna deres har mye felles:

- Vanlige aktiviteter kan kreve mer tid og krefter
- Utfordrende å holde tritt med jevnaldrende
- Noen trenger å hvile og ha pauser i barnehagen

- Kan trenge tilrettelegging
 - Kan trenge noe mere hjelp, trenger noe lenger før de bli selvstendige
 - Finner ofte egne måter å utføre aktiviteter på
-
- Å være spesiell – kan også bli en styrke

➤ Er ellers et helt vanlig barn!

Hjelp - selvstendighet

Selvstendighet er viktig – men må barnet greie alt selv for enhver pris?

- Hva er viktigst for barnet å greie selv?
- Variasjon fra dag til dag - og etter årstider?
- Endringer med alder

Selvstendig uten å være selvhjulpen?

- Trene på å be om hjelp og på å ta imot hjelp
- Bli vant til å instruere selv er en del av det å bli selvstendig
- Bli hjulpet på den måten en ønsker selv
- Hvem kan være hjelper?

Behov for hjelp/assistanse

- Hva trenger barnet hjelp til? (kartlegge, være så konkret som mulig)
- Hvordan skal hjelpen gis?
 - Assistent / annen løsning?
 - Foreldrene, og etter hvert barnet må være med å bestemme dette
- Drøfte assistentens/medhjelperens funksjon og rolle
- Drøfte tema selvstendighet i relasjon til bruk av tid og krefter, og målet med aktiviteten og hjelpen
- Assistenten bør være med på møter

Tilrettelegging i barnehagen

- Sikre størst mulig deltakelse på lik linje med de andre, inne og ute
- Muliggjøre utvikling av selvstendighet
- Trygge omgivelser, avverge farer ved fall

- Hensyn og tiltak ved leking
 - Lære å leke sammen på en god måte
 - Regler i lek
 - Roller i lek

Kartlegging av behov for tilrettelegging

- Gå en runde i barnehagen sammen med barnehagens ledelse og lokal ergoterapeut/fysioterapeut
- Omgivelsene må ikke hindre utvikling av selvstendighet

Se etter:

- Får barnet åpnet de dørene barna skal kunne åpne?
- Trapper; er gelenderet i passe høyde?
- Garderoben; er knagg og kurv/hylle i riktig høyde? Benk å sitte på?
- Toalettet; kan barnet bruke det?
- Er fellesutstyr og leker plassering slik at alle får tak i det?
- Snublefeller?
- Uteplassen; kommer barnet til der leken foregår?

Tilpasninger for å fremme selvstendighet

Mange mulige tiltak for tilpasning av lokaler:

- Snor med kule i dørhåndtak, lette på kraften i tunge dørpumper, automatisk døråpner
- Lave hyller og skuffer for leker, tegnesaker etc som brukes mye
- Stødige krakker bør stå der de trengs
- Toalett og bad – se en annen side
- Passe stol og riktig forhold mellom stol og bord

Tilpasninger for trygg og god lek

- Polstret lekebinge for tumlelek og for å ha en beskyttet kosekrok inne
- Hvileplass
- Regler i leken - inne og ute
- Leke sammen slik at det er gøy for alle
- Roller i leken

Sitting ved bord

- Vanlig stol eller spesialstol? Behovet må vurderes individuelt
- Tripp trapp stol er en god, vanlig stol, med gode muligheter for tilpasning - ettersom barnet vokser
- Sette på ekstra plate /trinn for å lettere komme opp i stolen
- Det finnes mange typer stoler, ved behov for mer støtte. Stoler må prøves ut.

Bad og toalett

- Toalett som barnet mestrer og som føles trygt.
 - Toalettstøtte med trinn
- Vask i riktig høyde, evt regulerbar eller krakk under vasken
- Kran med lang hendel og evt kranforlenger (Aqua duck)

Utstyr/ hjelpemidler for lek og for å komme fortere fram

- På uteplassen i barnehagen og på turer

– Sommer og vinter

- Hjelpemidlene bør gi mulighet til aktivitet og lek med andre barn - og for holde tritt med de andre uten å slite seg ut

- Barn uten kognitive problemer kan mestre elektrisk rullestol fra ca 2 – 3 års alder

Sykler..

Skeno, ny norskprodusert sykkel for kortvokste

Sykkel for kortvokste barn,
Foto fra Skeno.no

Uteplassen i barnehagen

Mye kan tilpasses slik at uteplassen blir morsom og utfordrende for alle:

- Underlaget – muliggjøre bruk av rullestol, sparkesykkel
- Lekeapparatene - trenger de tilpassing?
 - Ekstratrinn eller håndtak?
- Utnytte terrenget i stedet for sklie man klatrer opp i
- Ulike typer husker
- Gode samlingsplasser

Utedager og turer med barnehagen

- Planlegging og samarbeid - turene skal passe for alle
- Komme fram til «base» hvor leken foregår? Viktig å ikke være for sliten.
- Gå hele veien eller kjøre deler av veien?
- Vurdere bruk av hjelpemidler og hvordan de skal fraktes med
- Fellestralle, egen rullestol, sykkel....?

Beredskap ved brudd – når barn har OI

- Informasjon
- Skriftlig handlingsplan
- Viktig at flere i barnehagen er godt kjent med planen
- Personalet i barnehagen må kjenne til barnets reaksjon på smerte
- Planen bør inneholde:
 - oversikt over tegnene på at brudd har oppstått
 - veiledning i akuttbehandling (inkludert smertelindring)
 - navn og telefonnummer til den/de som skal kontaktes.
- Lag en liten ”**førstehjelpssekk for brudd**” i samarbeid med foreldrene - som kan være med på turer etc (støttebandasje, ispose og smertestillende)

Etter hvert som barn blir større og vil være selvstendige - kan det bli behov for nye behov for tilrettelegging

- Forskjellene i forhold til jevnaldrende øker fra ca. 3 års alder
- Behov for tilrettelegging må vurderes med jevne mellomrom:
 - Sittestilling ved bord
 - Påkledning i garderoben
 - Toalettet og vasken
 - Utelekeplassen og lekeapparater
 - Deltakelse på turer, hvordan holde tritt
- Vurdere assistanse og assistentens rolle jevnlig – hvor mye, når og hvordan

Kanskje behov for ekstra hvile?

Samarbeidspartnere rundt tilrettelegging

- Kommunens ergoterapeut og/eller fysioterapeut er viktige samarbeidspartnere for vurdering av tilpasning av barnehagens lokaler og utprøving av hjelpemidler
- Ortopediske verksteder er viktige samarbeidspartnere for tilpasning av grep på utstyr, skinner/ortoser – og noe tilpasning av hjelpemidler
- NAV Hjelpemiddelsentral er et sted dere kan få prøvet ut hjelpemidler. Det må skje i samarbeid med kommunens ergoterapeut eller fysioterapeut

Barna deres er mest vanlige barn

” Jeg er meg.
Ikke en diagnose,
ikke et problem.
Men et barn - med tanker, kropp og følelser”

Om tilrettelagt lekeplass og barnehage

- [Design er mangfold \(KS\)](#). Universell utforming i skoler og barnehager. Tipshefte fra Kommunenes Sentralforbund 2020. Tips både for inneareal og uteplassen.
- [Lekeplassen for alle \(BufDir\)](#). DELTA-senteret 1999
- Utdanningsdirektoratet: [Universell utforming av barnehage- og skolebygg \(udir.no\)](#)

Lovverk om hjelpemidler

- **Folketrygdløven § 10.5-7**

”Hjelpemidler til bedring av funksjonsevnen i dagliglivet” (inkl i barnehage og skole).
Nødvendige og hensiktsmessige.

”Hjelpemidler til trening, stimulering og aktivisering” (fritidshjelpemidler)

”Ortopediske hjelpemidler”

- Hjelpemidler søkes og lånes ut fra fylkets Hjelpemiddelsentral
- Individuelle hjelpemidler til bruk i barnehagen kan tas med ved overgang til skolen
- Fastmontert utstyr og pedagogisk utstyr må finansieres over barnehagens budsjett

Andre nyttige lenker

[Norsk interesseforening for kortvokste](#)

[Norsk forening for osteogenesis imperfecta](#)

- [Familienettet.no, å ha barn med funksjonsvansker](#). Om rettigheter for familier med barn med funksjonsnedsettelse
- **Hjelpemiddelfirmaer, småhjelpemidler**
 - Aqueduck: Aqueduck Faucet Handle Extender from MomAndBaby Supplies via Amazon
 - Dohjelpemiddel: Do gakk gakk: Kan kjøpes hos VVS forhandlere
 - Det andre do-hjelpemiddelet heter Svan balans, toaletttrinn: [Hepro.no](#)
 - Trehjulsykkel: Jippy fra [Sunrisemedical.no](#)
- NAVs Hjelpemiddeldatabase [Hjelpemiddeldatabasen.no](#)

Referanser:

[Lov om barnehager \(barnehageloven\)](#) (Lovdata)

[Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver](#) (Utdanningsdirektoratet, 2017)

[Temahefte/om barn med nedsatt funksjonsevne i barnehagen](#)
(Kunnskapsdepartementet)